

ՏՈՂՈՆ ՄԻՉՆՈՐԻՏԻՍ Ե. ԹՈՐԳՈՍՏԵՆ +

67 Ապրիլի 1904 սեւագրած եւ տխրաւ վայրկեանն զարկաւ, յորում անողոքելի ձեռքն կարեց խղեց կենաց թել մ'ալ Առաջիկայ համակրելի դէմքը կը ներկայացընէ այն աղնուարարոյ մայրն, որուն վրայ ողբաց եւ պիտի ողբայ միշտ վսեմաշուք Թորգոմեան սոհմբ. . . . — Հանդէսիս խմբագրութիւնն պատկերիս հրատարակութեամբ կը յայտնէ իւր վշտակցութիւնն Թորգոմեան Թախծեալ գերդաստանին, բայց մասնաւորապէս վսեմ. Դր. Վահրամ Թորգոմեանի, — որ իբրեւ հմուտ հրապարակագիր՝ Հանդէսիս բազմադիւն աշխատակիցներէն մին է, — եւ կը մատուցանէ իւր ցաւագին սրտին զըպասանն բուծիչ :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԿԱՆ

ՀՕՑԵՐԷՆ ԵՒ ՀՕՑԵՐԷՆ*

Այս առումներու թիւն շակած՝ հետեւեալ գիտելի ծանօթութիւնները հարկ կը համարիմ կարգել, թէպէտ արդէն ուրիշ տեղ ըսածներու մեծաւ մասամբ կրկնութիւնն ըլլայ :

Հատեան կամ հիմադրական արձանագրութիւնները յաճախ դէպք մեծաւ մասամբ քրիստոսէն յառաջ՝ առաջի հազարամեակին առաջին կէտէն են : Ոմանք, ինչպէս Կոմագենէի Մարտիրոս — Որդասուրի եւ Իզգիւնի արձանագրութիւնները ժամանակագրականօրէն ըստ բուսականի ճշդիւ կրնան հաստատուիլ, ըստ որում 712ի եւ 708ի մէջերը կ'իյնան :

Հատեան արձանագրութեանց հերիւանները իրենք զիրենք կը կոչեն. 'Թագաւոր Խամարի, (Hammat), 'Թագաւոր Կորիւնի, 'Թագաւոր Կոմագենէի, 'Թագաւոր Կիւլիսի, եւ 'Թագաւոր Տարուի, 'Թերեւս մին ալ 'Թագաւոր 'Թագաւորաց Me+X (hid-a?). Ուրիշ այսպիսի տառանկոչութիւններ տակաւին ծանօթ չեն ինծի :

Հատեան յիշատակարանաց գիրը կը բաղկանայ գաղափարները նշաններէ (Ideogramme), Բ. վանկերու համար նշաններէ, այսինքն քաղաւայն + ձայնաւոր կամ ձայնաւոր + բաղաձայն կամ բաղաձայն + ձայնաւոր + բաղաձայն, եթէ բաղաձայն + բաղաձայն չըլլայ, մէջտեղ որ եւ իյնէ ձայնաւոր մը կը մտնէ, ք. տառնմանն տարածման ձայներու, բաղաձայններու եւ ձայնաւորներու հաւմար նշաններէ : Բառ մը կրնայ զուտ փոխաբանաշարժն եւ զուտ ձայնական կերպով (phonetisch) կամ փոխաբանաշարժն եւ միանգամայն ամբողջովին կամ մասամբ ձայնական կերպով գրուիլ. այսինքն ուրիշ կերպով բացատրելու համար՝ փոխաբանաշարժն եւ 'ձայնական լրացուցիչներով, գրուիլ : Եթէ I բառի մը փոխաբանաշարժը կը ցուցնէ եւ a+b խումբ մը՝ որ նոյն բառին արտաբերութիւնը մասնաւոր չ'ընէ, այն առին պէս բառը այսպէս կը բացատրուի. Iով, a + bով, I + a + bով, a + b + Iով, a + I + bով, q + Iով, եւ I + bով :

Չայնաւորները չեն նշանակուիր, նոյն իսկ եթէ յաճախու ալ ըլլան : Վ կրնայ ք. a. aēio, ք. ariōio նշանակել, ինչպէս որ տարբերութիւնները բացորոշ կերպով կ'երեւցնեն : Բառի մը մէջտեղը բաղաձայններու մէջ երբեք ձայնաւոր չի գար, իսկ բառին սկիզբը ցանցաւոր կը պատահի, որ ձայնաւոր նշաններով բացատրուի : Բայց ի յօի եւ յօի եւ թեւ, բեւ a(0) + i(e) համար մէջ մէկ նշանն է, կան նա եւ պարզ ձայնաւորները : Համար ալ նշաններ, բայց շատ շատ երեք հատ, այսինքն, ինչպէս միայն հայերէնն ամենայն անպահովութեամբ ցոյց կ'առայ, նշան մը զի կամ զի համար, հատ մը չի կամ զի համար եւ թերեւս մէկ հատ ալ ոչ : Եթէ ոչ

* Պրոֆ. Մուսիկ այս նախադասական հատուածը Թարգոմեանով մեր երեսն ըրած խոստումը կը կատարենք :